

Luovat alat ja luova talous Suomessa – määritelmiä eri lähteistä

Helmikuu 2019

Tämä esitys tarjoaa erilaisia luovista aloista tehtyjä määritelmiä ja lähteitä. Luovuuden vaikutusta talouteen tarkastellaan poliittisella tasolla kolmen kategorian puitteissa: [luovat alat](#), [luova talous](#) ja [aineeton arvo](#).

Luovat alat

Luoviin aloihin Suomessa luetaan muun muassa seuraavat alatoimialat

- animaatiotuotanto
- arkkitehtipalvelut
- elokuva- ja tv-tuotanto
- kuvataide ja taidegalleriat
- käsityö
- liikunta- ja elämyspalvelut
- mainonta ja markkinointiviestintä
- muotoilupalvelut
- musiikki ja ohjelmapalvelut
- peliala
- radio- ja äänituotanto
- taide- ja antiikkikauppa
- tanssi ja teatteri
- viestintäala

Useimpiin yllämainituista aloista liittyy myös tuotteiden ja palveluiden jakelu. Se on digitalisoitumisen vuoksi monien alojen kohdalla murroksessa, kun siirrytään perinteisistä jakelumuodoista digitaalisiin jakelukanaviin.

Lähde: *Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015. KTM 10/2007.*

Laajimman näkemyksen mukaan luovat alat sisältävät kaikki alat, jotka synnyttävät tekijänoikeuksia, patentteja tai tuotemerkkejä. Tällöin ne nähdään liiketoimintana, joka perustuu aineettoman omaisuuden kaupalliselle hyödyntämiselle.

Lähde: *Sirpalepolitiikasta kohti luovan talouden ekosysteemiä. Loppuraportti työ- ja elinkeinoministeriön Luovan talouden strategisesta hankkeesta 2008–2011. TEM 35/2011.*

Luova talous

Luova talous muodostuu luovien alojen osaamisen yhdistyessä muiden alojen kuten teknologian, taiteen ja kulttuurin osaamisen kanssa. Luovalla taloudella tarkoitetaan luovan osaamisen kuten muotoilun tai muun tekijänoikeuksiin perustuvan liiketoiminnan tuottamaa lisäarvoa kaikkien toimialojen liiketoiminnassa. Luova talous laajenee luovien alojen ulkopuolelle esimerkiksi lisäarvon tuottamisena designin avulla. Lisäarvolla tarkoitetaan muun muassa elämyksellisyyttä sekä erilaisten tuotteiden ominaisuuksien ja palveluiden tuottamaa arvoa käyttäjälleen. Luovalla taloudella käsitetään luovan osaamisen ja luovien alojen liiketoiminnan kansantalouteen suoranaisesti vaikuttavaa osaa.

Lähde: *Sirpalepolitiikasta kohti luovan talouden ekosysteemiä. Loppuraportti työ- ja elinkeinoministeriön Luovan talouden strategisesta hankkeesta 2008–2011. TEM 35/2011.*

Luova talouden kentän muodostavat ne yksilöt ja yritykset, jotka tarjoavat luovuuteen tai tekijänoikeuksiin liittyvää osaamista tuotteina ja palveluina asiakaskunnalleen. Asiakkaita voivat olla kuluttajat, yritykset, kolmas sektori ja julkiset toimijat.

Luovan talouden keskiössä ovat luovat yksilöt, joiden toiminta synnyttää innovaatioita, esimerkiksi uusia tapoja toimia, palvelukonsepteja, uusia tuotteita ja palveluja sekä brändejä. Luovuus ei tällöin kuulu ainoastaan luoville aloille, sillä innovaatioita edistävää luovuutta on kaikenlaisten organisaatioiden sisällä.

Luovasta osaamisesta ja luovista aloista lähtevä liiketoiminta voidaan yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta jakaa kolmeen ryhmään:

Media	Palvelut	Taide ja kulttuuri
Digitaaliset ekosysteemit. Monistettavat tuotteet. Kansainvälinen liiketoiminta.	Poikkitoimialainen liiketoiminta. Paikallisesta kansainväliseen.	Paikalliset ja alueelliset luovien alojen ekosysteemit. Aluetaloudellinen vaikutus.
Julkaisutoiminta Musiikki Radio Lehdet Audiovisuaalinen ala Peliteollisuus	Muotoilu Arkkitehtuuri Muoti, vaatesuunnittelu Mainonta, markkinointiviestintä Kulttuurin hyvinvointituotteet Luovat menetit työelämässä	Festivaalit, tapahtumat Esittävä taide Galleriat, museot Kuvataide ja muu visuaalinen taide Käsi- ja taideteollisuus

Lähde: *Valtioneuvoston periaatepäätös aineettoman arvonluonnin kehittämisohjelmasta. TEM 2014.*

The term creative economy is understood to include all creative areas of the economy (defined based on the general meaning of creative, i.e. having or showing an ability to make new things or think of new ideas).

Creative economy refers both to creative industries and creative work. The creative industries cover a range of economic activity involving the generation or exploitation of different immaterial creative competencies.

Thus, it is possible that a creative industry sector has also non-creative jobs and creative work is done also in non-creative sectors.

Lähde: *In Search of Finnish Creative Economy Ecosystems and Their Development Needs – Study Based on International Benchmarking. Publication series of the Government's analysis assessment and research activities 50/2018.*

Aineeton arvo

Aineetonta arvoa syntyy aineettomien investointien muodostaman pääoman hyödyntämisen lisäksi, kun yritys hyödyntää arvonlisää tuottavia tekijöitä ilman erityistä pääomapanostusta. Taloudellisesti merkittävää on sellainen yrityksen tuotteeseen tai palveluun synnyttämä arvonlisä, joka perustuu asiakkaan tarpeen ymmärtämiseen ja joka tuottaa asiakkaalle arvoa. Asiakkaalle arvoa voivat tuottaa monenlaiset asiat kuten kestävyys, eettisyys, esteettisyys, käytettävyys tai jokin muu henkilökohtainen tarve tai arvo.

Lähde: *Aineeton arvo – talouden uusi menestystekijä. TEM Elinkeino- ja innovaatio-osasto 2015.*

Suomessa yritykset ovat panostaneet arvonmuodostuksessa aineettoman pääoman syntymiseen erityisesti tutkimuksen, tuotekehityksen ja osaamisen alueilla. Merkittävä määrä aineetonta arvoa syntyy kuitenkin näiden panostusten synnyttämän pääoman ulkopuolisista tekijöistä. Niitä voivat olla luova osaaminen, joukkoistaminen tai julkisen tiedon, erilaisten ideoiden ja mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Lähde: *Arvoa synnyttävän liiketoiminnan lähteillä. TEM oppaat ja muut julkaisut 4/2018.*

Yritysten toiminnassa tavarantuotanto on pitkään ollut arvonmuodostuksen ydinalue. Valmistuksen ja kokoonpanon merkitys yritystoiminnassa syntyvän taloudellisen arvon kannalta on kuitenkin vähenemässä. Tuotteiden jalostusarvosta kasvavan osan tuottaa aineetonta pääomaa hyödyntävä toiminta, kuten tutkimus ja tuotekehitys, suunnittelu, muotoilu, markkinointi, jakelu ja erilaiset palvelut.

Aineeton arvonluonti perustuu tutkimus- ja innovaatiotoiminnan hyödyntämisen lisäksi kasvavassa määrin laajojen tietoaaineistojen keräämiseen, analysointiin ja oivaltavaan yhdistelyyn.

Lähde: *Valtioneuvoston periaatepäätös aineettoman arvonluonnin kehittämisohjelmasta. TEM 2014.*

Lähteet

Aineeton arvo – talouden uusi menestystekijä. TEM Elinkeino- ja innovaatio-osasto 2015.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74954/TEM_oppaat_22_2015_Aineeton_arvo_LR_30112015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Arvoa synnyttävän liiketoiminnan lähteillä. TEM oppaat ja muut julkaisut 4/2018.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160649/TEM_oppaat_4_2018_Arvoa_synnyt_liike_toim_lahteilla_12032018.pdf?sequence=4&isAllowed=y

In Search of Finnish Creative Economy Ecosystems and Their Development Needs – Study Based on International Benchmarking. Publication series of the Government's analysis assessment and research activities 50/2018.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161083/50-2018-Creaeco.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

* Tilastotietoa Suomen luovista aloista: Appendix 1, s. 114

Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015. KTM 10/2007.

http://www.luovasuomi.fi/www.tem.fi/files/19795/Luovat_alat.pdf

Sirpalepolitiikasta kohti luovan talouden ekosysteemiä. Loppuraportti työ- ja elinkeinoministeriön Luovan talouden strategisesta hankkeesta 2008–2011. TEM 35/2011.

<https://tem.fi/documents/1410877/3346190/Sirpalepolitiikasta+kohti+luovan+talouden+ekosysteemiä+28092011.pdf>

Valtioneuvoston periaatepäätös aineettoman arvonluonnin kehittämisohjelmasta. TEM 2014.

<https://tem.fi/documents/1410877/3506436/P%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s%20aineettoman%20arvonluonnin%20kehitt%C3%A4misohjelmasta%202014.pdf/601314e7-72d4-4667-af27-29185ff5ce26>